

Wacław Fedorowicz

1900-1987

Absolwent Wydziału Nawigacyjnego z 1924 r., makler, specjalista od asekuracji morskich, pierwszy Polak – dyspaszer, przedsiębiorca, żołnierz wywiadu w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie.

Urodził się w Warszawie 28 września 1900 r. (rodzice Jan i Stanisława z Krukowskich). Ojciec był rzeźbiarzem (w 1936 r. jego firma kamieniarska przygotowała cokół pod pomnik Jana Kilińskiego, odsłonięty z wielką pompą).

W 1924 r. ukończył Wydział Nawigacyjny Szkoły Morskiej w Tczewie – wcześniej uczestniczył w rejsie żaglowca „Lwów” do Brazylii. W drodze powrotnej, podczas zawodów sportowych na pokładzie, zwyciężył w biegu przez saling.

W 1926 r. powstało w Gdyni pierwsze państwowe przedsiębiorstwo armatorskie Żegluga Polska, a Wacław Fedorowicz niedługo potem został jednym z jej pierwszych pracowników, po Wincentym Bartosiaku (abs. WN z 1922 r.). Dyrektor Żeglugi Polskiej w swoich wspomnieniach napisał, że razem z Kazimierzem Rothertem (kierownikiem Wydziału Frachtowego ŻP) zdecydował przygotować Bartosiaka na befrachtera, „jak później Wacława Fedorowicza na specjalistę od asekuracji morskich”¹.

W 1928 r. został członkiem zarządu Związku Oficerów Polskiej Marynarki Handlowej².

Ożenił się z obywatelką Belgii Eugenią Garardiną Jegeneau, w Gdyni urodzili się synowie Janusz (w 1929 r.) i Andrzej (w 1934 r.).

Gdy w 1930 r. powstała spółka Gdynika – Maklerzy Ubezpieczeń Morskich, na jej czele stanęli kmdr por. Hugon Pistel i Wacław Fedorowicz. Niedługo potem Julian Rummel, do którego zgłosił się Norweg Ditlef Lexow z prośbą o przeprowadzenie go przez Izbę Przemysłowo-Handlową na zaprzysiężonego dyspaszera, zgodził się chętnie: „w Gdyni dyspaszera nie było i wszystkie dyspasje musiały być robione za granicą, głównie w Hamburgu. Postawiłem jednak jeden warunek, aby przyjął do spółki pana Fedoro-

wicza i go wyspecjalizował w tej dziedzinie. Z biegiem czasu i pan Fedorowicz [...] został zaprzysiężony na dyspaszera w Gdyni. Był to pierwszy Polak – dyspaszer”³.

Pracy z grupy pracodawców⁴. W tym samym roku został współnikiem gdyńskiego Towarzystwa Okrętowego „Pionier” sp. z o.o. (właściciela motorowca „Pionier I”), założonego m.in. przez Witalisa Malinowskiego (abs. WN z 1929 r., który jeszcze wówczas nazywał się Konik, ale niebawem zmienił nazwisko). Kierownikiem był kpt. ż.w. Kazimierz Marian Nowak (abs. WN z 1924 r.), a kapitanem statku Jerzy Świechowski (abs. WN z 1929 r.). „Cała bieda polegała na tym, że «Pionier» nie miał kapitału, którym mógłby deficyt wyrównać”⁵. W 1937 r. spółka ogłosiła upadłość.

We wrześniu 1939 r. został udziałowcem Morskich Zakładów Rybnych, założonych przez Morski Instytut Rybacki oraz firmę Gdynika. Przedmiot: eksploatacja chłodni, przetwórci i składów rybnych w Gdyni, „wszelkie czynności zmierzające do racjonalnego składowania i przechowywania ryb i przetworów rybnych, a w szczególności magazynowanie i zamrażanie ryb, przeładunek towarów rybnych, fabrykacja sztucznego lodu, wytwórcia mąki rybnej, oleju i innych przetworów rybnych oraz sprzedaż soli na cele przemysłowe”⁶. Oprócz hali, chłodni rybnej i fabryki lodu firma miała składy tranzytowe w komorach chłodniczych oraz specjalne magazyny tranzytowe o pojemności 20 000 beczek śledzi⁷.

W grudniu 1938 r., razem z kolegą ze Szkoły Morskiej Mieczysławem Cedrą, założył firmę Cedro i Ska, której przedmiotem było maklerstwo okrętowe, frachtowanie, maklerstwo ubezpieczeniowe, agentury okrętowe, sprzedaż bunkru, spedycja oraz

1 Julian Rummel, *Narodziny żeglugi*, Gdańsk 1980, s. 103.

2 „Morze” 1928, nr 7, s. 16.

3 Julian Rummel, op. cit., s. 135-136.

4 „Monitor Polski” 30.09.1936, nr 227, s. 5.

5 Jerzy Miciński, Bohdan Huras, Marek Twardowski, *Księga statków polskich*, tom 3, Gdańsk 1999, s. 189.

6 APGoG, Sąd Grodzki, *akta rejestrowe*.

7 *Hasło Morskie Zakłady Rybne*, [w:] *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006.

czynności pokrewne. Agentami na Polskę były firmy: Hamburg – Amerika Linie, Woermann Linie AG, Deutsche Ost Afrika Linie,

La Costiera Soc. di Nav. SA, agenci frachtowi firm Polski Eksport Żelaza sp. z o.o. w Katowicach⁸.

W lipcu 1939 r. Waław Fedorowicz przebywał na ćwiczeniach rezerwy. A potem wybuchła wojna.

Od stycznia do kwietnia 1941 r. służył w wywiadzie Polish Land Services (Intelligence Service), od 15 kwietnia 1941 r. do 1 lipca 1945 r. w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie. Odznaczony został Srebrnym Krzyżem Zasługi z okuciem⁹.

Po wojnie został czas jakiś w Londynie, następnie wyjechał wraz z żoną do Brukseli, a stamtąd w 1952 r. do Brazylii.

„Jestem tu już rok, zostałem uznany za dyspaczera, zbieram komplementy i obietnice pracy. Zarobiłem dotychczas na dwa miesiące życia, interes robi mój konkurent, jedyny tubylec, któremu nigdy w pomysłowości rozliczeń awaryjnych nie dorównam. Dlatego nie wykluczam dalszej wędrówki na południe. W handlu nie zaznałem powodzenia, głównie z powodu wyszukanej metody uzyskiwania bardzo kosztownej licencji [...] – pisał w 1953 r. w liście do kolegów¹⁰. Rok później inny kolega informował: „Fedorowicz otworzył regularne biuro jako average adjuster i specjalista od wszelkiego rodzaju ubezpieczeń. Wyrabia sobie markę i powoli zyskuje więcej i więcej klientów”¹¹.

Ożenił się raz jeszcze i w 1964 r. przyszedł na świat trzeci syn João.

W 1978 r. z drugiego krańca świata przesłał Sali Tradycji WSM dwa zaproszenia Związku Absolwentów PSM z roku 1930, które przechował przez tyle lat. Jedno na konferencję z okazji Święta Szkoły 8.12.1930 r., drugie na bankiet z okazji I zjazdu absolwentów PSM¹².

Waław Fedorowicz zmarł 3 lutego 1987 r. w Brazylii.

Fot. Zbiory MMG

Waław Fedorowicz,
Andrzej Cieniła,
niżej Julian Rummel

REPUBLICA DOS ESTADOS UNIDOS DO BRASIL
FICHA CONSULAR DE QUALIFICAÇÃO
MODELO S.C. 139

Esta ficha, expedida em duas vias, será entregue à Polícia Marítima e à Imigração no porto de destino.

Nome por extenso Waław FEDOROWICZ
Admitido em território nacional em caráter permanente
(temporário ou permanente)
Nos termos do art. 9 letra III do dec. n.º 7.967, de 1945
Lugar e data de nascimento Varsóvia 28 / set.º / 1900
Nacionalidade apátrida Estado civil casado
Filiação (nome do Pai e da Mãe) Jan e Stanislas
Profissão técnico marítimo

Residência no país de origem Bruxelas

FILHOS MENORES DE 18 ANOS	NOME	IDADE	SEXO

SEI COY

Titulo de viagem
Passaporte n.º 29121 expedido pelas autoridades de Gov. prov. de Brabant na data 4-3-52
visado sob n.º 121

ASSINATURA DO PORTADOR: [assinatura]

CONSULADO GERAL do Brasil em Antuérpia em 11 de março de 1952.

ENCARREGADO DO CONSULADO: [assinatura]

NOTA: Esta ficha deve ser apresentada à aduana pela autoridade consular, sendo as duas vias em original.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; Jerzy Miciński, Bohdan Huras, Marek Twardowski, *Księga statków polskich*, tom 3, Gdańsk 1999; *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006; Julian Rummel, *Narodziny żeglugi*, Gdańsk 1980; „Morze” 1928, nr 7; „Monitor Polski” 30.09.1936, nr 227; APGoG, Sąd Grodzki, akta rejestrowe; „Okólnik” 1953, nr 66; „Okólnik” 1953, nr 68; korespondencja w zbiorach Sali Tradycji UMG.

⁸ Hasło *Cedro i Ska*, [w:] *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006.

⁹ *Poświadczenie* z Under-Secretary of State The War Office z 22 grudnia 1950 r. (w zbiorach syna).

¹⁰ „Okólnik” 1953, nr 66, s. 17.

¹¹ „Okólnik” 1953, nr 68, s. 20.

¹² List do kpt. ż.w. Waława Fedorowicza z 18.12.1978 r. od rektora WSM prof. Daniela Dudy, w zbiorach Sali Tradycji UMG – D/3214, s. 131.